

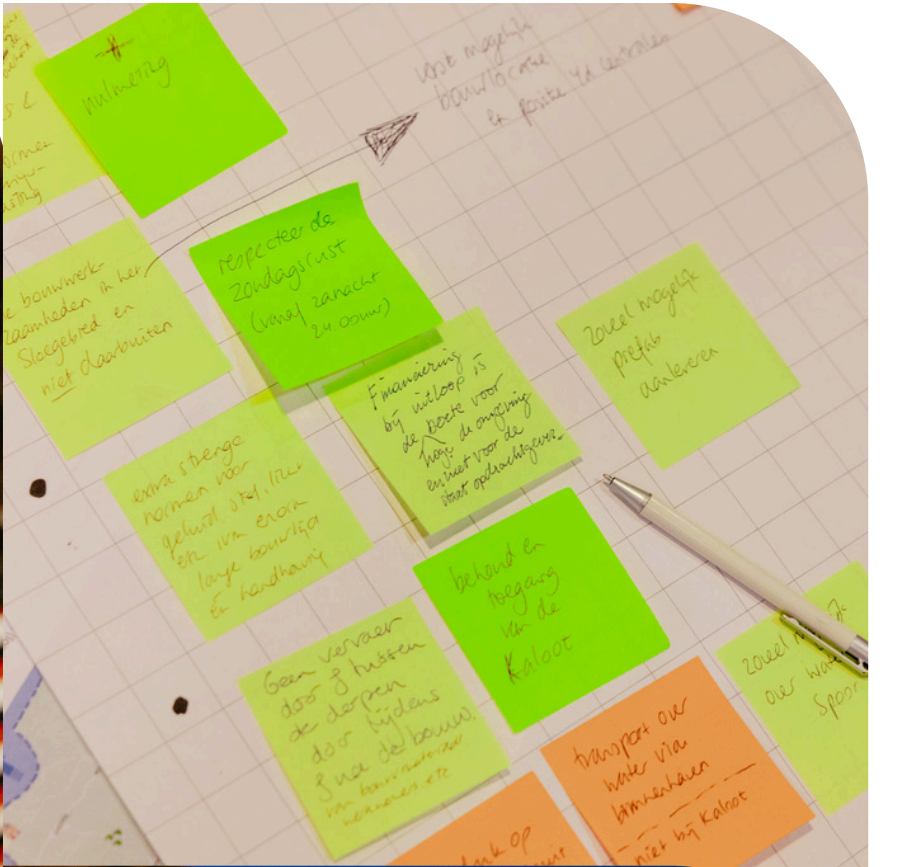
GROOTSCHALIGE ENERGIETRANSITIE
& LEEFKWALITEIT BORSELE
gemeente Borsele

BORSELE VOORWAARDEN GROEP

Terugblik op een uniek
burgerparticipatieproces
in 2023

INHOUD

1. Inleiding
2. Loting inwoners
3. Samenstelling Borselse Voorwaarden Groep
4. Lokale experts
5. De 5 bijeenkomsten
6. Bezoek Hinkley Point C
7. De voorwaarden
8. Besluitvorming voorwaarden
9. Vervolgaanpak

**GROOTSCHALIGE ENERGIETRANSITIE
& LEEFKWALITEIT BORSELE**
gemeente Borsele

INLEIDING

SAMENVATTING BORSELSE VOORWAARDEN GROEP

INLEIDING

Er komen grote Rijksenergieprojecten op de gemeente Borsele af. Dit zijn allemaal impactvolle ontwikkelingen, zoals twee nieuwe kerncentrales en de versterking van het hoogspanningsnetwerk. De gemeente wil goed voorbereid zijn op de mogelijke komst van deze projecten en heeft daarom aan 100 inwoners (de Borselse Voorwaarden Groep) uit de gemeente gevraagd voorwaarden op te stellen. 15 lokale experts ondersteunden hen met kennis en ervaring vanuit verschillende vakgebieden. In een uniek proces heeft de Borselse Voorwaarden Groep 39 stevige voorwaarden opgesteld. In dit boekje leest u meer over de loting van de groep, het proces en het vervolg.

**GROOTSCHALIGE ENERGIETRANSITIE
& LEEFKWALITEIT BORSELE**
gemeente Borsele

LOTING INWONERS

SAMENVATTING BORSELSE VOORWAARDEN GROEP

LOTING INWONERS

LOTEN VAN INWONERS

Alle huishoudens uit de gemeente Borsele ontvingen in april 2023 een uitnodiging om zich aan te melden voor de Borselse Voorwaarden Groep.

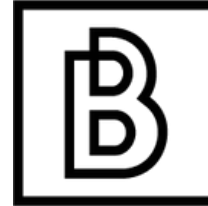
Bijna 400 inwoners gingen op de uitnodiging in.

In de Borselse Voorwaarden Groep was ruimte voor ongeveer 100 inwoners.

Op basis van de criteria gender, leeftijd en woonplaats is er onder de 400 aanmeldingen een loting gedaan.

Alle gestelde criteria werden behaald.

De gelote groep inwoners vormde met 15 vertegenwoordigers vanuit de dorpsraden samen de Borselse Voorwaarden Groep.

**GROOTSCHALIGE ENERGIETRANSITIE
& LEEFKWALITEIT BORSELE**
gemeente Borsele

SAMENSTELLING BORSELSE VOORWAARDEN GROEP

SAMENVATTING BORSELSE VOORWAARDEN GROEP

SAMENSTELLING BORSELSE VOORWAARDEN GROEP

Verdeling woonplaats

's-Gravenpolder	10%	Ellewoutsdijk	4%	Heinkenszand	13%
Hoedekenskerke	4%	Driewegen	5%	's-Heerenhoek	12%
Kwadendamme	4%	Ovezande	7%	Borssele	9%
Baarland	4%	Nisse	4%	Nieuwdorp	9%
Oudelande	4%	's-Heer Abtskerke	4%	Lewedorp	10%

Verdeling leeftijd

16-24 jaar	27
25-34 jaar	27
35-49 jaar	25
50-64 jaar	16
65+	15

Verdeling gender

Vrouw	64
Man	44
Anders / non-binair	2

**GROOTSCHALIGE ENERGIETRANSITIE
& LEEFKWALITEIT BORSELE**
gemeente Borsele

LOKALE EXPERTS

SAMENVATTING BORSELSE VOORWAARDEN GROEP

LOKALE EXPERTS

Veel inwoners gaven eind 2022 aan dat de gemeente bij het opstellen van de voorwaarden gebruik zou moeten maken van lokale kennis. Daarom is besloten dat een groep lokale experts uit verschillende vakgebieden de Borselse Voorwaarden Groep ging ondersteunen. In april 2023 ging er naast de uitnodiging voor de groep, ook een vacature uit voor het werven van lokale experts. Een onafhankelijk HR-bureau voerde de gesprekken met de kandidaten en selecteerde 15 lokale experts.

De geselecteerde experts hadden kennis op het gebied van: kernenergie, duurzame energie en/of klimaat, juridische zaken, planologie, ruimtelijke ordening, financiën (of het opzetten van fondsen), historische en culturele wetenschap van de Zak van Zuid-Beveland, nautische kennis, agrarische kennis, sociale wetenschap, ecologie, communicatie en infrastructuur.

**GROOTSCHALIGE ENERGIETRANSITIE
& LEEFKWALITEIT BORSELE**
gemeente Borsele

DE 5 BIJEEENKOMSTEN

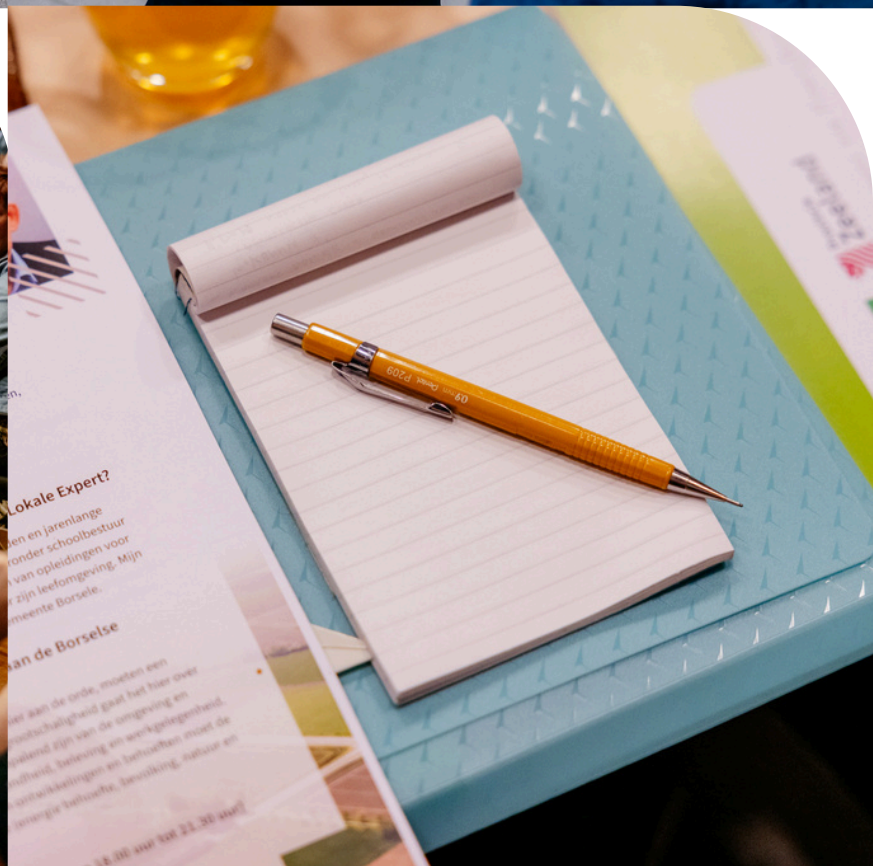
SAMENVATTING BORSELSE VOORWAARDEN GROEP

“Vroeger was ik tegen kernenergie, maar dat is veranderd, omdat ik meer kennis heb gekregen, maar, ik vind wel dat alle Sloedorpen ontzien moeten worden van alle bouwellende.”

Yvonne Claassen (72), Ovezande

“Zeeland is mijn thuis. Ik wil het graag leefbaar houden, niet alleen voor mij maar ook voor mijn kinderen en in de toekomst hopelijk ook voor mijn kleinkinderen.”

Silvia Herbst (39), 's-Heerenhoek

BIJEEENKOMST 1: 15 JUNI 2023

- De groep ging van start met de opening door burgemeester Gerben Dijksterhuis en de komst van minister voor Klimaat en Energie Rob Jetten
- De deelnemers kregen uitleg over de projecten en het vraagstuk
- Een overgrote meerderheid van de groep stemde in met het voorstel om bij 66% van de stemmen een voorstel aan te nemen
- De groep bepaalde de thema's waarover de voorwaarden moesten gaan
- De lokale experts stelden zich voor
- De deelnemers stemden op thema's die ze willen verdiepen tijdens de volgende bijeenkomst

“Als specialist heb ik de mensen met andere ogen naar hun eigen omgeving laten kijken, zodat ze ook in zijn gaan zien wat de waarde is van de omgeving hier. Die kennis hebben ze vervolgens heel mooi mee genomen in de voorwaarden.”

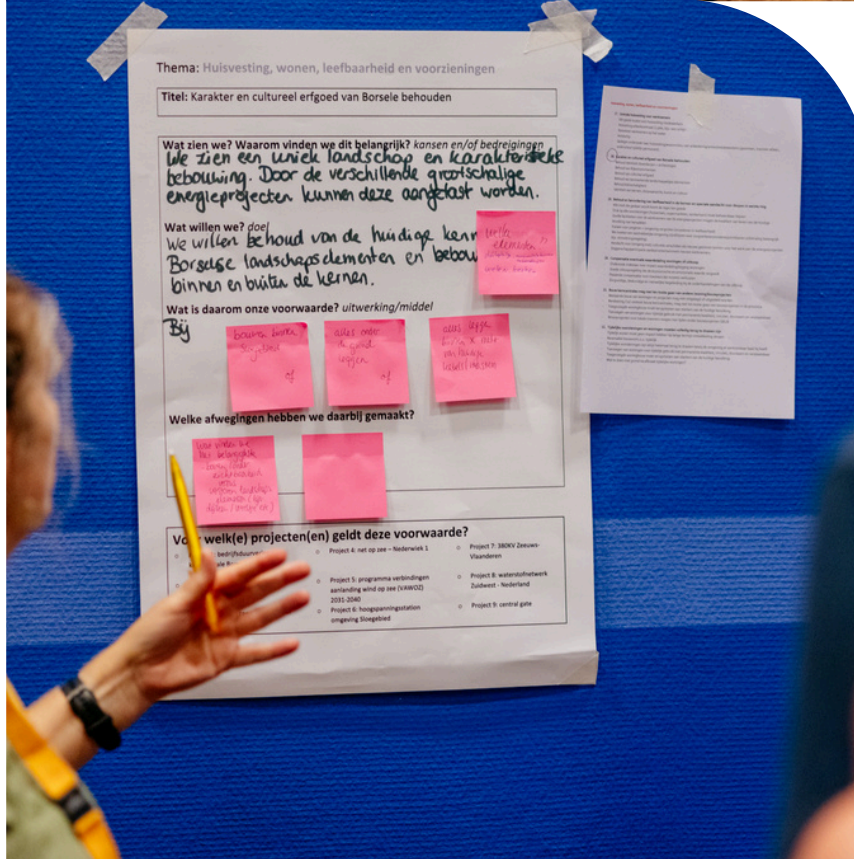
**Nanda van den Berg (44),
lokale expert, Ovezande**

BIJEENKOMST 2: 26 JUNI 2023

- Na een introductie werden de deelnemers uitgenodigd om zich aan te melden om mee te gaan naar Somerset, Engeland. Dit om zelf te zien en te ervaren wat de bouw van nieuwe kerncentrales daar betekent voor de omgeving. Er werden zeven deelnemers uitgeloot
- Lokale experts gaven presentaties over verschillende thema's
- De titels van de voorwaarden werden per themapakket opgeschreven
- Ook deden deelnemers voorstellen voor het uitnodigen van extra experts op het gebied van veiligheid bij calamiteiten, ecologie en landschapsarchitectuur

“ Ik heb het idee dat er naar mij geluisterd is. Ik ben altijd erg aan het hameren geweest op de natuur en de Westerschelde. Dit heeft de voorwaarden gehaald. ”

Ruben Vermeule (17), Borssele

BIJEEENKOMST 3: 11 SEPTEMBER 2023

- De deelnemers die Engeland gingen, gaven een presentatie over hun ervaringen
- Er werd een schrijfgroep gekozen om het Borselse Voorwaarden-boek te schrijven
- Aanvullende experts gaven presentaties over de gevraagde onderwerpen
- Deelnemers gingen aan de slag met de inhoud van de voorwaarden

“ Ik hoop dat er met deze voorwaarden erkenning komt voor de stem van de burger en dat bij toekomstige energieprojecten deze constructie – overheid, bedrijfsleven en burger – voortgezet kan worden. En dat er oog is voor natuur en milieu, maar ook voor economische aspecten en dat deze veel meer in balans komen. ”

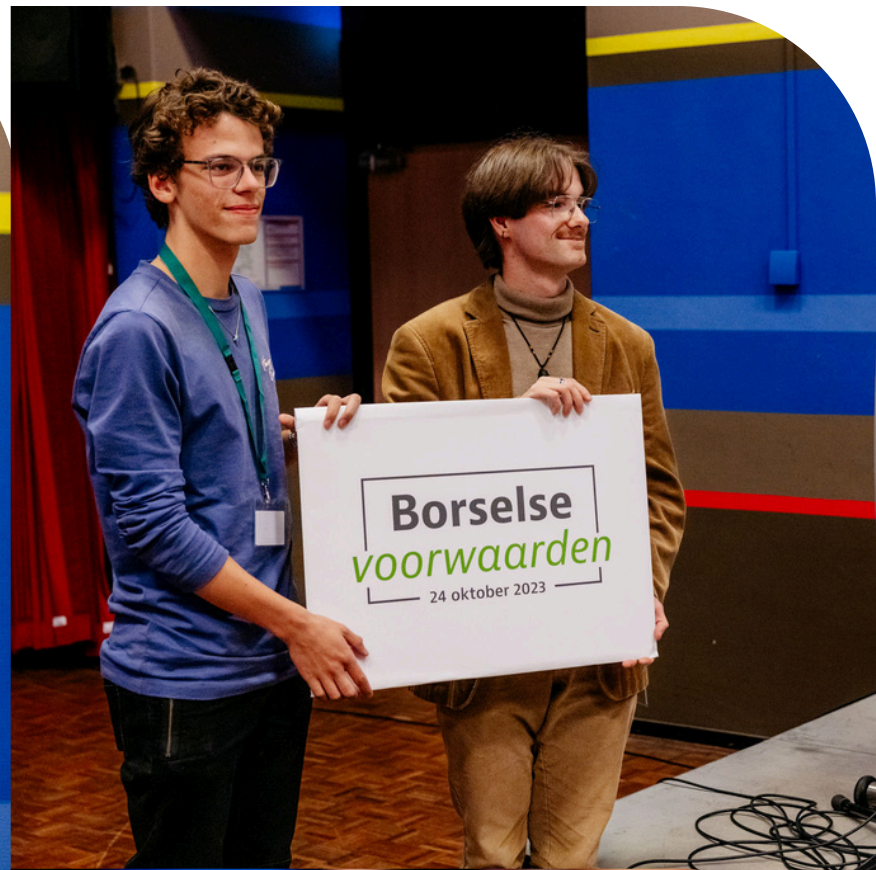

Imke Elstak (41), Borssele

BIJEENKOMST 4: 25 SEPTEMBER 2023

- Voorafgaand aan de bijeenkomst ontvingen de deelnemers feedback van een jurist en de lokale experts op de opgestelde voorwaarden
- Deelnemers werkten per thema in groepen aan de inhoudelijke invulling van de voorwaarden
- In het laatste uur van de bijeenkomst namen alle deelnemers de voorwaarden inhoudelijk door. Als een deelnemer zich kon vinden in een voorwaarde, dan kreeg de voorwaarde van deze deelnemer een groene sticker. Bij 10 stickers of meer mocht de voorwaarden mee in het themapakket naar de volgende bijeenkomst

“Ik hoop dat er met de Borselse Voorwaarden op een verstandige, toekomstgerichte en met alle respect voor het gebied en voor ons als de bewoners wordt omgegaan.”

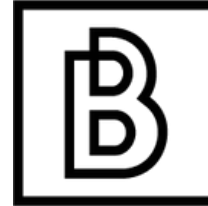

Marius Vrijlandt (73), Borssele

BIJEEENKOMST 5: 24 OKTOBER 2023

- Demissionair minister voor Klimaat en Energie Rob Jetten werd bijgepraat over de stappen die de Borselse Voorwaarden Groep had gezet
- De minister sprak zijn waardering uit en gaf aan dat het kabinet het heel bijzonder vindt dat met honderd mensen vrijwillig veel tijd is geïnvesteerd in het formuleren van de Borselse Voorwaarden. Hij stelde dat het kabinet heel serieus gaat kijken naar de Borselse Voorwaarden
- Vervolgens werd in beslotenheid gestemd over de ingediende wijzigingsvoorstellen en de voorwaardenpakketten
- Alle tien de voorwaardenpakketten werden aangenomen
- De voorwaarden werden overhandigd aan burgemeester Gerben Dijksterhuis, als vertegenwoordiger van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad

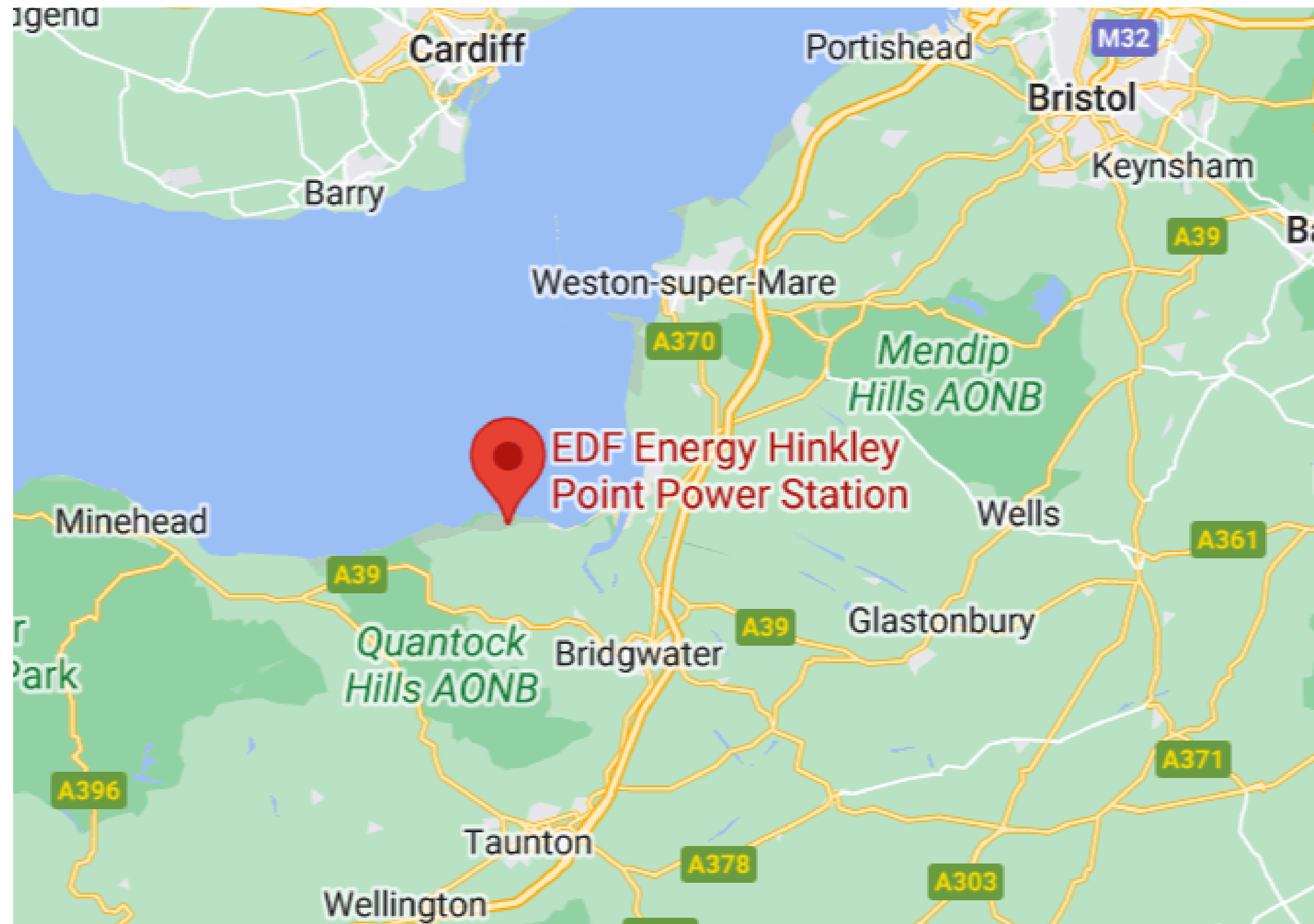
**GROOTSCHALIGE ENERGIETRANSITIE
& LEEFKWALITEIT BORSELE**
gemeente Borsele

BEZOEK HINKLEY POINT C

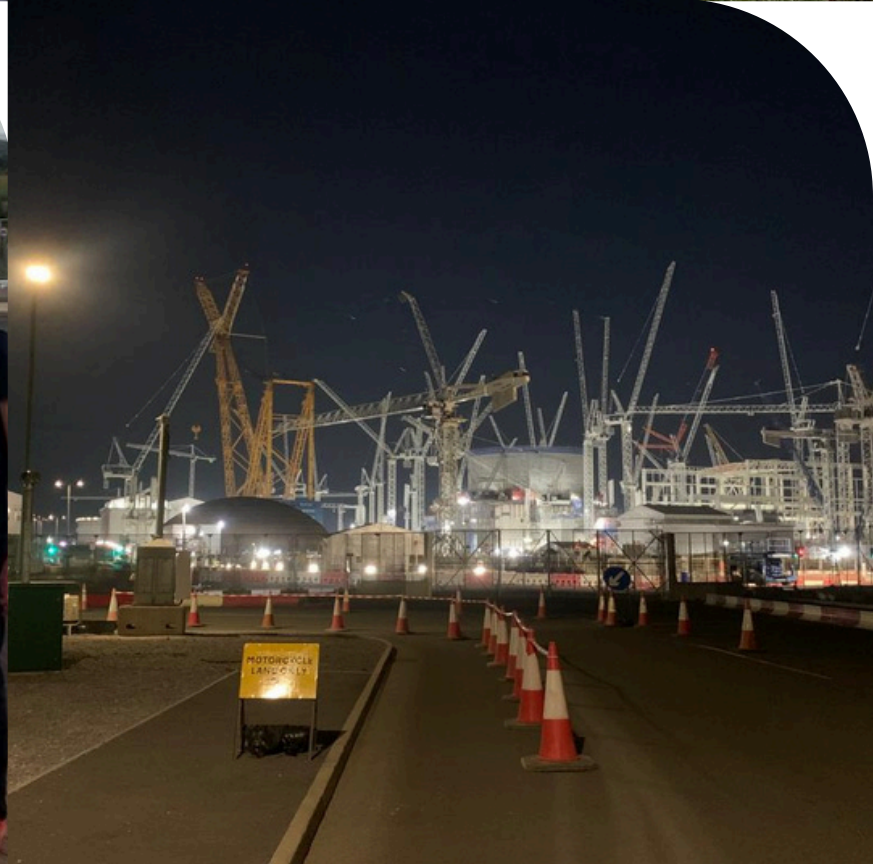
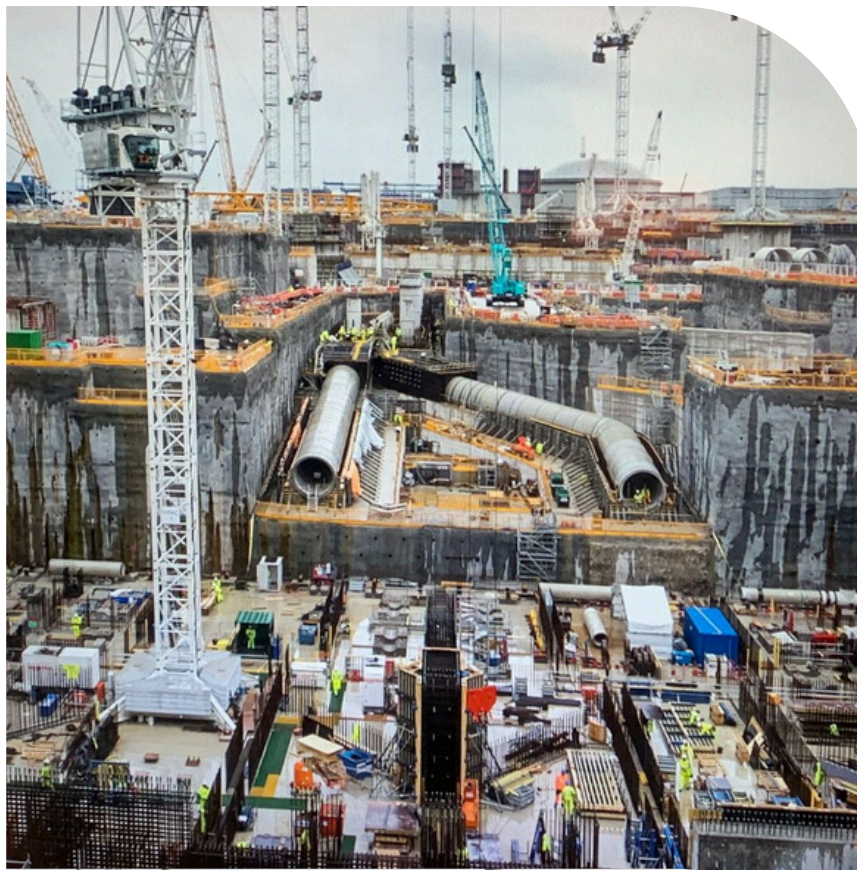
SAMENVATTING BORSELE VOORWAARDEN GROEP

BEZOEK HINKLEY POINT C

Zeven deelnemers van de Borselse Voorwaarden Groep waren ingeloot om af te reizen naar Somerset, Engeland. In deze regio worden twee kerncentrales gebouwd, genaamd Hinkley Point C. De groep wilde ervaren en horen van omwonenden, ondernemers en organisaties wat het betekent als er kerncentrales in de omgeving worden gebouwd. Ook gingen zij opzoek naar wat we kunnen leren van de Engelse situatie.

Hun bevindingen deelden zij tijdens de derde bijeenkomst op 11 september. Hun kennis en ervaring kwamen tijdens het verdere traject goed van pas. De groep kon daardoor beter inschatten welke voorwaarden belangrijk zijn.

“Het bezoek aan Hinckley Point C en omgeving was erg leerzaam. We kregen hierdoor meer inzicht in de impact die de energietransitie op onze leefomgeving kan hebben. Het gaf ons als groep richting om de juiste voorwaarden op te stellen.”

Jozien Borgmeijer (45), 's-Heerenhoek

CONCLUSIE BEZOEK HINKLEY POINT C

De ingelote groep inwoners die naar Somerset (UK) afreisden om daar te ervaren en horen wat het betekent als er kerncentrales in de omgeving worden gebouwd

Op basis van de ervaringen in Hinkley Point zijn de deelnemers ervan overtuigd dat er werk moet worden gemaakt van de volgende voorwaarden:

- Bouwen kan alleen binnen het Sloegebied
- Geen koeltorens
- Geen extra hoogspanningsmasten
- Behoud van het Kalootstrand
- Niet nog meer geluids- en lichtbelasting (geluid moet binnen huidige normen blijven)
- Maximale compensatie
- Aanstellen van een onafhankelijk regisseur om het overleg tussen dorpsraden, gemeenten (en andere overheden) en de bouwer vanaf het begin van het bouwproces te ondersteunen en begeleiden. Dit betekent een stevige gemeentelijke staf en technische en juridische ondersteuning van de inwoners en dorpsraden.

**GROOTSCHALIGE ENERGIETRANSITIE
& LEEFKWALITEIT BORSELE**
gemeente Borsele

DE VOORWAARDEN

SAMENVATTING BORSELSE VOORWAARDEN GROEP

DE VOORWAARDEN

Het resultaat:

39 stevige voorwaarden voor overheden, initiatiefnemers en ontwikkelaars.

Ze geven aan hoe ontwikkelingen acceptabel en met zo min mogelijk overlast kunnen plaatsvinden.

En welke compensatie daar tegenover moet staan om de leefbaarheid, natuur, landschap, economie en het milieu een positieve impuls te geven.

Dit allemaal om te zorgen dat het fijn wonen, werken en recreëren blijft in de gemeente Borsele.

**GROOTSCHALIGE ENERGIETRANSITIE
& LEEFKWALITEIT BORSELE**
gemeente Borsele

BESLUITVORMING VOORWAARDEN

SAMENVATTING BORSELE VOORWAARDEN GROEP

BESLUITVORMING VOORWAARDEN

De gemeenteraad van Borsele stelde in de raadvergadering van 11 januari 2024 de Borselse Voorwaarden unaniem en ongewijzigd vast.

De waardering voor de inzet en het resultaat van de Borselse Voorwaarden Groep was zeer groot.

Alle raadsfracties waren het er unaniem over eens dat de Borselse Voorwaarden zeer waardevol zijn en een stevig uitgangspunt vormen voor de gesprekken met het Rijk. Ze stellen duidelijke kaders en verwachtingen. Ze zorgen dat, als initiatieven doorgaan, dit op een acceptabele manier gebeurt en bovendien positief moeten bijdragen aan de Borselse gemeenschap, de natuur, het landschap, de economie en het milieu.

**GROOTSCHALIGE ENERGIETRANSITIE
& LEEFKWALITEIT BORSELE**
gemeente Borsele

VERVOLGAANPAK

SAMENVATTING BORSELSE VOORWAARDEN GROEP

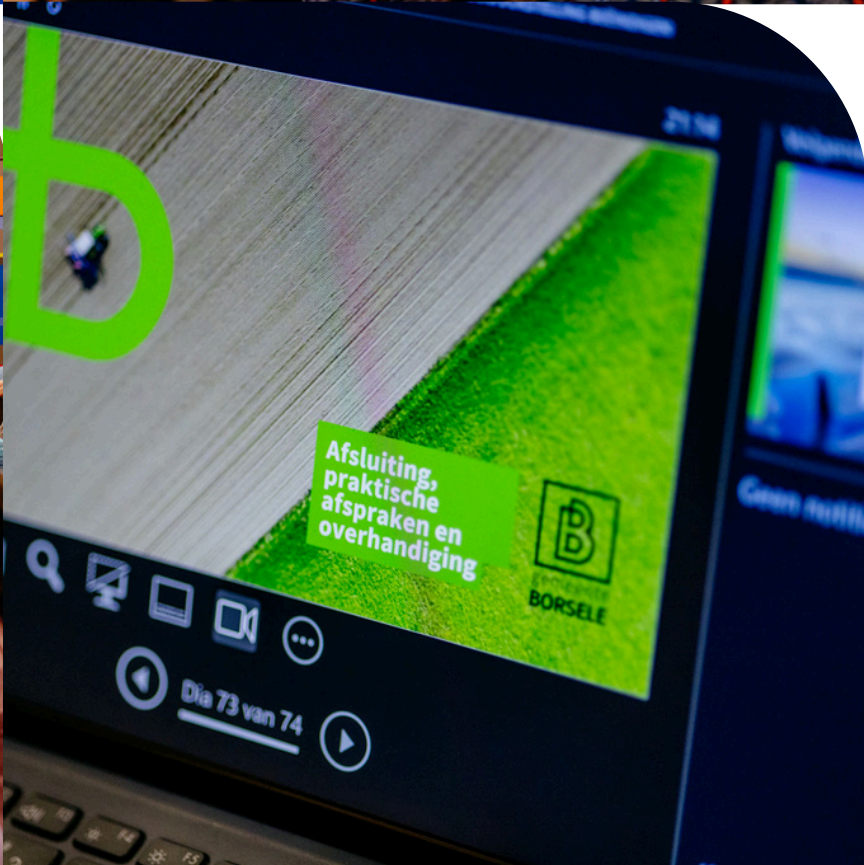
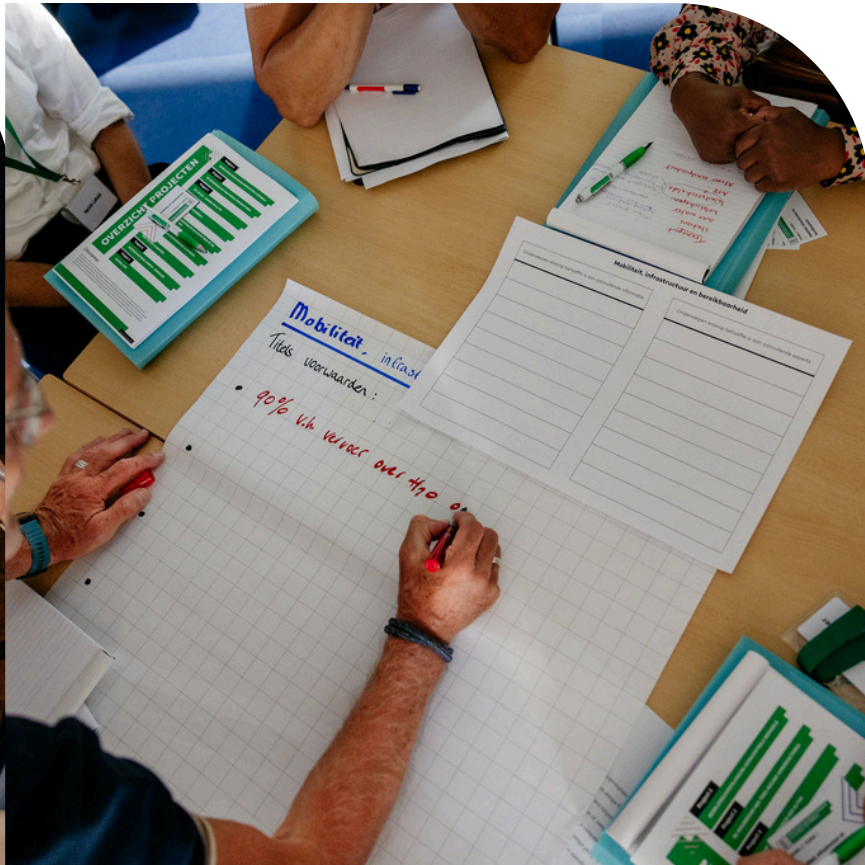
VERVOLGAANPAK

De gemeenteraad stemde op 11 januari 2024 ook in met de 'Vervolgaanpak Borselse Voorwaarden', want er zijn voorwaarden die vragen om verder onderzoek en uitwerking.

In 2024 en 2025 gaat de gemeente Borselse aan de slag met:

- Het opstellen van een Lokaal Impact Rapport en het uitvoeren van een nulmeting
- Het instellen van een Lokaal Impact Fonds
- Bijstellen en aanscherpen van de Borselse Voorwaarden
- Afmaken groenproject 't Sloe

“De Borselse Voorwaarden zijn het resultaat van een bijzonder en intensief participatieproces. In dit proces stonden samenwerking, dialoog en de liefde voor de leefomgeving centraal. Het was inspirerend om te zien hoe iedereen zich inzette voor de toekomst van onze gemeente. Complimenten aan alle deelnemers en lokale experts voor het stevige pakket aan voorwaarden! Met deze voorwaarden kunnen we ervoor zorgen dat de impact van de ontwikkelingen op het gebied van de grootschalige energietransitie beheersbaar blijft. Zo houden we regie op onze toekomst.”

Burgemeester Gerben Dijksterhuis

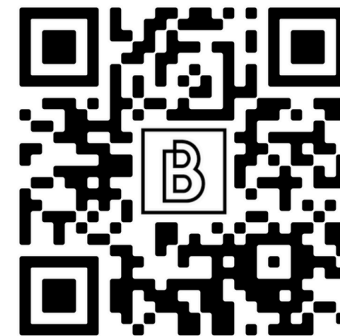

**GROOTSCHALIGE ENERGIETRANSITIE
& LEEFKWALITEIT BORSELE**
gemeente Borsele

BEDANKT VOOR UW INTERESSE

Bekijk de video hier

**Lees meer over de Borselse Voorwaarden en de groep op:
www.Borsele.nl/voorwaarden**